

RAS

Golden retriever 2024-2028

Rasspecifik avelsstrategi för Golden retriever 2024-2028

FÖLJANDE PERSONER HAR BIDRAGIT MED BILDER:

Åsa Lindholm, Henrik Hansson, Lotta Gustafsson,
Catherine Aspdahl, Hanna Nilsson, Angelica Eriksson,
Johan Lång, Anna Ellström Lindholm och Moa Ågren

Innehållsförteckning

Inledning.....	1	Mentalitet.....	9
Syfte.....	1	Hälsa – Övergripande	11
GRK:s uppföljning av RAS.....	1	Höftleder & armbågar	14
Rasens historia	2	Ögon	16
Rasens historia i Sverige	2	Exteriör	18
Övergripande avelsmål.....	3	Klubbstyrelsens uppdrag.....	21
Population / Avelsstruktur	4	Regler och rekommendationer för uppfödare och hanhundsägare	22
Jakt & funktion	6		

INLEDNING

Svenska Kennelklubbens (SKK) fullmäktige beslutade år 2001 att det för varje godkänd ras i Sverige ska finnas ett RAS, det vill säga en Rasspecifik Avelstrategi. Ansvaret för att genomföra detta arbete har SKK delegerat till specialklubbarna. Svenska Spaniel och Retrieverklubben (SSRK) har ansvaret för golden retriever och har i sin tur delegerat arbetet med utförandet till Golden retrieverklubben.

SYFTE

RAS är en handlingsplan som beskriver hur aveln bör ske långsiktigt. Den utgår från en beskrivning av nuläget i rasen vad gäller hundarnas hälsa, mentalitet, jaktegenskaper och exteriör. RAS anger mål samt handlingsplaner för hur de ska uppnås. Både uppfödare och hanhundsägare har ett ansvar att sätta sig in i den avelsstrategi som gäller för rasen.

Golden retrieverklubbens första RAS godkändes av SKK 2004. Den rasspecifika avelsstrategin ska revideras vart femte år.

GRK:S UPPFÖLJNING AV RAS

En arbetsgrupp i styrelsen har sedan 2021 arbetat med att ta fram aktuell statistik och en nulägesbeskrivning av hälsa, mentalitet, jaktegenskaper och exteriör. Den ska visa hur väl man lyckats nå de mål som sattes 2017 inom respektive område.

De första resultaten presenterades på en raskonferens redan i oktober 2021, där man diskuterade och deltagarna gavs möjlighet att lämna synpunkter. I januari 2023 bjöds samtliga medlemmar in att delta på ett digitalt möte och på sektionsdagarna samma år hade alla möjligheter att under gruppdiskussionerna ge sina synpunkter.

Därefter har styrelsen arbetat fram förslag på mål och strategier inför den kommande femårsperioden. Dessa presenterades under ett digitalt möte med ett 40-tal deltagare den 12 oktober 2023, samt på en uppfödarträff i Skåne/Blekinge den 16 oktober där 15 medlemmar deltog.

RASENS HISTORIA

Golden retrievern kommer från gränstrakterna mellan England och Skottland och dess ursprung kan dateras till den senare delen av 1800-talet. Rasen, som godkändes år 1913, har tillkommit genom linjeavel på gul retriever och tweed water spaniel. Den rasstandard som formulerades i början av 1900-talet har i stort sett varit oförändrad, endast några mindre förändringar har gjorts sedan dess.

RASENS HISTORIA I SVERIGE

Golden retrievern introducerades i Sverige på 1950-talet. Under hela årtiondet registrerades endast 154 hundar i Sverige. Rasen var okänd och det var vanligt att uppfödarna satt med osålda valpar. Det förändrades när allt fler vanliga hundägare kom att uppskatta golden retrievern som en utmärkt sällskapshund. Efterfrågan på valpar ökade gradvis och registreringssiffrorna steg under den kommande tioårsperioden till totalt 1 811 registreringar mellan 1960–1969. Det motsvarar cirka 180 valpar per år.

De första uppfödarna var måna om att bevara retrievernens egenskaper som apportör och SSRK utvecklade under 1950-talet regler för jaktprov för retriever. En stor del av dåtidens avelshundar startade både på jaktprov och på utställningar.

Det var under 1970-talet som antalet kullar och uppfödare ökade explosionsartat, eftersom efterfrågan på valpar hela tiden var större än tillgången. Det gjorde att registreringarna tiodubblades under 1970-talet till drygt 17 000 eller cirka 1 700 per år. Tyvärr bidrog populariteten till att flera oseriösa uppfödare bedrev omfattande uppfödning på omeriterade och osunda hundar.

Sedan 1980-talet har uppfödarna i hög utsträckning specialiserat sig på att föda upp hundar med fokus antingen på jakt- och/eller bruksegenskaper eller utställning. Det gör att vi i rasen har populationer i populationen. Dessutom finns en stor grupp uppfödare vars enda mål är att sälja valpar och där föräldradjuren ofta saknar meriter. Det finns en stadig efterfrågan på valpar då många nya hundägare väljer en golden retriever eftersom rasen anses vara en utmärkt familj- och sällskapshund.

ÖVERGRIPANDE AVELSMÅL

Det övergripande målet är att främja avel av mentalt och fysiskt sunda, jaktligt och exteriört fullgoda hundar. Rasens utveckling och framtid grundar sig på uppfödarnas val av avelsdjur och aveln måste vara målinriktad, långsiktig och hållbar, så att den inte leder till brister avseende hälsa, exteriör, mentalitet eller funktion. En förutsättning för detta är att vi inte tömmer rasen på genetisk variation.

POPULATION / AVELSSTRUKTUR

Nulägesbeskrivning

Golden retriever är en frisk ras som lever relativt länge. Antalet registrerade valpar har under många år legat relativt stabilt på runt 2 000 per år. Inavelsökningen ligger på en tillfredsställande låg nivå.

Internationellt är golden retriever en populär ras. Trots att rasen är utbredd och det föds många kullar är det svårt att hitta obesläktade hundar. Aveln i de flesta länder baseras på ungefär samma linjer. Undantaget är USA där de första hundarna visserligen importerades från Storbritannien, men där rasen sedan utvecklats mot en egen formulerad rasstandard som skiljer sig från den brittiska.

Registreringar

Antalet registrerade hundar per år låg mellan 1 800–2 000 under perioden 2013–2019. Därefter steg registreringssiffrorna till drygt 2 400 under 2021 för att åter dala till drygt 2 000 år 2022.

Tabell 1 – Antal golden retriever registrerade i SKK 2013–2022

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tikar	855	905	984	956	937	903	937	1 065	1 205	1 001
Hanar	954	992	979	943	1 059	979	1 016	1 090	1 203	1 026
Totalt	1 809	1 897	1 963	1 899	1 996	1 882	1 953	2 155	2 408	2 027

Källa: SKK Avelsdata

Tabell 2 – Genomsnittlig kullstorlek 2018–2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Kullstorlek genomsnitt	6,9	6,9	6,8	7,1	7,0
Antal kullar	264	272	323	329	278

Använda hanhundar

En riktlinje är att en hanhund maximalt bör bli far till två procent av avkommorna i sin generation, vilket för golden retriever motsvarar cirka 200 avkommor.

Trots att det borde finnas en ökad medvetenhet bland uppfödare och hanhundsägare om behovet av en stor genpool i rasen och riskerna med att låta enskilda hanar få för stort inflytande över populationen finns tyvärr fortfarande hanar som överanvänds.

Inavelsökning

Inavelsökningen ligger stabilt på en tillfredsställande låg nivå. Den har sedan 2003 varierat mellan 0,7–1,3.

Tabell 2 – Inavelsökningen i rasen över fem generationer 1998–2022

1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1,8	1,7	1,4	1,5	1,4	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0
2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
0,9	0,9	0,7	1,2	1,0	1,01	0,9	0,9	1,0	0,9
2018	2019	2020	2021	2022					
1,1	1,3	1,3	1,1	0,9					

Källa: SKK Avelsdata

Andelen enstaka parningar, som resulterar i avkomma med hög inavelsgrad, ligger lågt. Under 2022 hade bara 5 av total 278 kullar en inavelsgrad som översteg den rekommenderade på max 6,25 procent och ingen kull låg över 12,5 procent.

Långsiktigt mål

- Att den genetiska variationen inom rasen ska vara hög och andelen anlagsbärare av ärftliga sjukdomar ska vara låg.

Kortsiktiga mål

- Att bibehålla nivån på inavelsökningen i rasen så att den ligger runt en procent
- Att en hanhund under sin livstid inte bör bli far till mer än två procent av avkommorna i sin generation, dvs cirka 200 valpar.

Strategier

- Att fortlöpande belysa vikten av att hålla en låg inavelsökning i rasen.
- Att informera om fördelarna att begränsa användningen av unga hanar i aveln innan resultatet har följts upp.
- Att kontakta ägaren när en hanhund närmar sig 200 valpar och upplysa om riskerna med överanvändning.
- Att fortlöpande belysa vikten av att inte överanvända en hanhund, utan bredda avelsbasen genom att använda fler hanar i avel.

JAKT & FUNKTION

Nulägesbeskrivning

- B-prov på kallvilt är rasens främsta instrument för utvärdering av jaktliga egenskaper.
- A-prov (varmvilt) och Working Test (dummy) är stambokförda tävlingsformer.
- Sedan 2014 stambokförs även resultat av Funktionsbeskrivning (FB-R).

Endast en liten andel av de golden retrievers som föds används i praktisk jakt och/eller startas på jaktprov. I den jaktligt inriktade populationen är andelen som kommer till start högre. Totalt startar cirka 200 hundar per år på B-prov.

Under de senaste åren har andelen hundar som gått till pris på B-prov ökat. År 2022 låg andelen på drygt 65 procent. Samtidigt har andelen som tilldelas excellent ökat till närmare 22 procent (se tabell 3).

Tabell 3 – Antal startande golden retrievers på B-prov (jaktprov med kallvilt) samt resultat år 2018–2022. För åren 2018–2021 motsvarar Not sufficient (NS) 0, Good (G) 3:e pris, Very good (VG) 2:a pris och Excellent (E) 1:a pris.

Årtal	Antal hundar	Totalt antal starter	Starter NKL	Starter ÖKL	Starter EKL	NS/0	Andel starter till pris	Pris G/3	Pris VG/2	Pris E/1	Andel Excellent/1
2022	198	349	184	111	53	120	65,3 %	100	52	76	21,8 %
2021	211	412	209	148	55	127	69,2 %	92	101	92	22,3 %
2020	166	271	163	78	30	99	63,5 %	57	57	58	21,4 %
2019	219	423	233	132	58	174	58,9 %	93	82	74	17,5 %
2018	226	384	182	115	87	163	57,6 %	81	72	68	17,7 %

En genomgång av 167 jaktprovsprotokoll gjordes av klubbstyrelsen år 2015, där det framkom att den största anledningen till prissänkning handlade om dålig vilthantering samt dålig uthållighet på söket. Vid en granskning av senare protokoll framkommer att detta är en tendens som håller i sig fortfarande. Väldigt få hundar är däremot skottberörda eller får sänkt pris på grund av de ljudar.

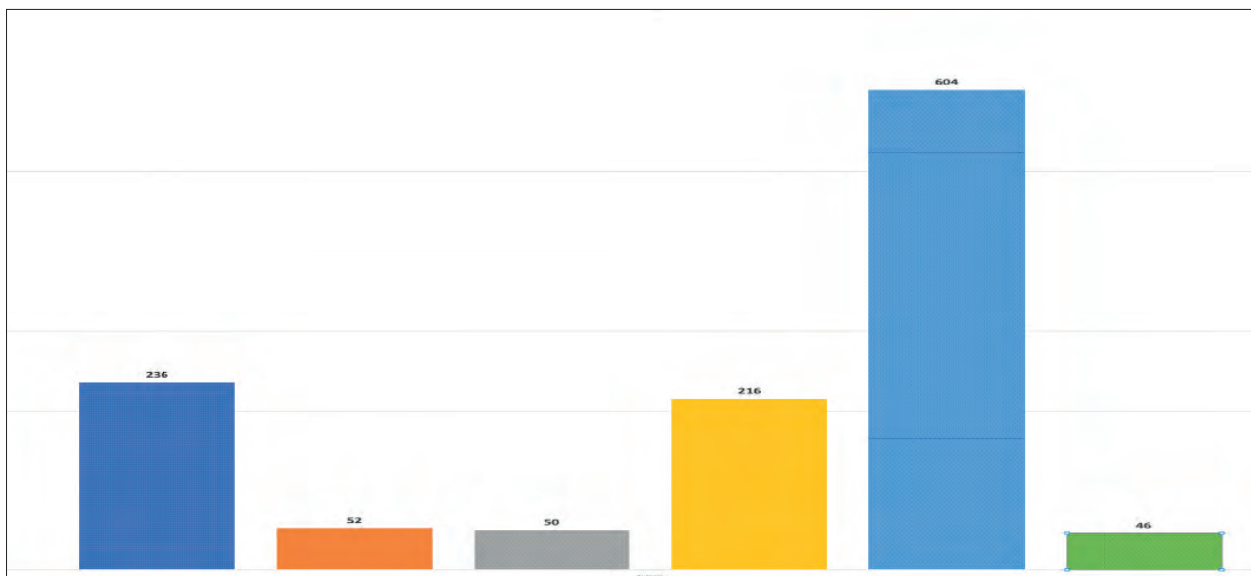
Antalet genomförda funktionsbeskrivningar är relativt lågt (se tabell 4), vilket till viss del kan förklaras med att antalet beskrivare och beskrivningstillfällen är lägre än vad som efterfrågas.

Tabell 4 – Antal funktionsbeskrivna golden retrievers 2018–2022.

År	Antal funktionsbeskrivna	Antal genomförda beskrivningar	Antal avbrutna beskrivningar	Procent av antal registrerade hundar
2022	139	135	4	6,9 %
2021	186	172	13	7,7 %
2020	110	104	6	5,1 %
2019	122	113	9	6,2 %
2018	138	134	4	7,3 %

Vid en översyn av resultaten från genomförda FB-R kan vi se att hundarna generellt sett uppvisar en låg skottberördhet samt ett stort föremålsintresse. Dock är det relativt många hundar som inte visar något viltintresse alls (se figur 1).

Figur 1 – FB-R moment 9A, Viltintresse, nyfikenhet.

Tolkning av staplarna:

Mörkblå: går inte fram trots förarhjälp (236 st.)

Orange: går fram efter upprepad förarpåverkan (52 st.)

Grå: går fram efter någon förarpåverkan (50 st.)

Gul: går fram med tidsfördröjning (216 st.)

Ljusblå: går direkt fram (604 st.)

Grön: avbrutet FB-R (46 st.)

Långsiktigt mål

- Att bevara de för rasen önskvärda egenskaperna hos en apportör såsom apporterings- och söklust, följsamhet, lyhördhet, uthållighet, viltintresse samt vattenpassion.

Kortsiktiga mål

- Att förbättra rasens viltintresse och vilt-hantering
- Att öka antalet unika individer som startar på B-prov
- Att bibehålla eller öka den höga andelen (ca. 70 %) prisbelönta starter på B-prov
- Att antalet hundar som funktionsbeskrivs på FB-R ska öka varje år

Strategier

- Att sektionerna anordnar träningstillfällen och utbildningsinsatser i syfte att förbereda hundar och förare inför start på jaktprov
- Att sektionerna arrangerar B-prov och träningsjaktprov
- Att regelbundet sammanställa anledningar till prissänkning på B-prov för att följa utvecklingen
- Att uppmana uppfödare att informera sina valpköpare om rasens funktion och jaktliga egenskaper
- Att lyfta fram goda förebilder i rasen såsom framgångsrika ekipage och duktiga hundar inom det jaktliga området
- Att verka för att SSRK ökar utbildningstakten för beskrivare, testledare och funktionärer inom FB-R, samt stimulera utbildning av funktionärer i egna led
- Att öka kunskapen om FB-R och rasens funktion bland uppfödare, ägare och valpköpare
- Att verka för att uppfödare och sektioner arrangerar FB-R
- Att kontinuerligt utvärdera resultaten från FB-R

MENTALITET

Nulägesbeskrivning

Mentalbeskrivning innefattar här både MH och BPH. Andelen mentalbeskrivna hundar av det totala antalet registrerade har under de senaste åren har legat runt 12–14 procent (*se tabell 5*). En nedgång kunde skönjas år 2020, till följd av pandemin.

Tabell 5 – Antal mentalbeskrivna golden retrievers 2018–2022.

År	Antal MH	Varav avbrutna	Antal BPH	Varav avbrutna	Andel mentalbeskrivna totalt
2022	89	3,37 %	205	6,83 %	14,5 %
2021	107	1,93 %	181	4,97 %	12,0 %
2020	50	4,00 %	117	4,27 %	7,8 %
2019	126	3,17 %	131	3,82 %	12,7 %
2018	124	3,33 %	135	2,96 %	13,3 %

Även andelen mentalbeskrivna avelsdjur ligger relativt stabilt på 20–25% (något fler hanhundar än tikar är beskrivna, *se tabell 6*).

Tabell 6 – Antal golden retrievers som har använts i avel 2018–2022 som är mentalbeskrivna.

Årtal	2018	2019	2020	2021	2022
Hanar	21 %	24 %	25 %	24,3%	25,3 %
Tikar	23 %	21 %	23 %	17,1%	22,3 %

För att bibehålla golden retrievern som en trevlig familjehund och en apportrande fågelhund är det viktigt att vara observant på rasens mentala egenskaper. Framför allt bör nyfikenheten vara hög och rädslorna låga. I kategorin *nyfikenhet* på momentet visuell överraskning har ungefär 40% av de BPH-beskrivna hundarna 3 eller 4, medan 50% har det på momentet skrammel. Detta har legat relativt konstant under de senaste fem åren. (Värdet 0 innebär att hunden inte alls visar egenskapen, medan värdet 4 innebär ett maximalt uppvisande av egenskapen.)

En fördjupad analys av golden retrieverns mentalitet finns i den s.k. 500-analysen som finns att ladda ner på klubbens hemsida.

Långsiktigt mål

- Att golden retrievern ska fungera i samhället och uppvisa rastypiska mentala egenskaper, såsom självförtroende, vänlighet, intelligens och aktivitet. I rasen ska vi ej möta hundar som visar omotiverad rädsla eller aggressivitet

Kortsiktiga mål

- Att antalet hundar som mentalbeskrivs på BPH eller MH ska öka varje år
- Att hålla nyfikenheten på en hög nivå och förekomsten av rädslor på en låg nivå inom rasen
- Att fler valpkullar har en eller två föräldradjur som har känd mental status

Strategier

- Att verka för att öka intresset för och kunskapen om BPH och MH hos uppfödare och valpköpare
- Att kontinuerligt informera uppfödare och ägare till hanhundar som används i avel om vikten av att känna till och utvärdera avelsdjurens mentala status
- Att uppfödare och sektioner verkar för att arrangera BPH
- Att följa resultaten från BPH och MH för att kunna identifiera eventuella trender
- Att verka för att öka kunskapen om mentalitet i relation till rasstandard och funktion

HÄLSA – ÖVERGRIPANDE

Nulägesbeskrivning

Golden retrievern är en frisk ras med längre livslängd än medeltalet för alla försäkrade rasrena hundar enligt Agrias statistik (Agria Breed Profile 2016–2021, ABP, bilaga). Ärftliga hälsoproblem som beaktats under många år är höftleds- och armbågsledsdysplasi samt ögonsjukdomar som PRA, bakre polär- och total katarakt samt retinal dysplasi.

En golden retriever löper mindre risk än andra raser att avlivas på grund av problem med rörelseapparaten (ABP, diagram 3 Mortalitet). När det gäller veterinärvård för rörelseapparaten är det endast problem med armbågar där golden löper högre risk att drabbas än andra raser.

Hälsoproblem där golden retrievern ligger över medeltalet av försäkrade hundar är cancer, problem med hud, öron, njurar och urinvägar samt livmoderinfektion (APB, diagram 3, 4, 5 Veterinärvård/morbiditet).

Det finns en misstanke om att epilepsi blivit vanligare, även om ABP inte visar på ökad risk för en golden än för övriga raser (APB, diagram 5 och 6 Liv/mortalitet).

Cancer

Tumörer är den vanligaste orsaken till att en golden retriever avlider före 10 års ålder, vilket även är en vanlig orsak till veterinärvård (ABP, diagram 3, 4, 5 och 6, Liv/mortalitet, samt diagram 4, 5, 6 Veterinärvård/morbiditet).

För närvarande pågår fyra olika projekt på SLU kring tumorsjukdomar; lymfom, malignt melanom, mastcellstumörer samt osteosarkom. Henrik Rönnberg på SLU ansvarar för projektet. Arbetet fokuserar på såväl diagnostisering som förbättrade behandlingsinsatser.

Njurar och urinvägar

Golden retrievern har förhöjd risk att drabbas av problem med njurar och urinvägar (ABP, diagram 4 Liv/mortalitet). Vi kan även se en ökad frekvens av dessa diagnoser sett till förra upplagan av ABP. En allvarlig njursjukdom är renal dysplasi (RD) där båda föräldrarna sannolikt är anlagsbärare om en individ insjuknar. Under perioden 2015 fram till idag har sex hundar diagnostiserats och är centralt registrerade med RD. En svårighet är att diagnosen endast kan ställas efter obduktion. Sedan mars 2020 är golden retriever med i SLU:s forskningsprojekt kring RD på SLU.

Ytterligare en diagnos som hamnar under denna kategori är ektopisk uretär (kissvalpar). Ektopisk uretär är en medfödd missbildning där urinledarna från njurarna mynnar in i urinblåsan på ett felaktigt sätt. Detta leder till urinläckage och/eller återkommande urinvägsinfektioner.

Epilepsi

Enligt ABP 2011–2016 är risken inte högre för golden retriever än för andra raser att avlivas på grund av epilepsi, snarare är den något lägre (ABP, diagram 5, Liv/mortalitet). Dock finns tecken på att antalet hundar som drabbas av epilepsi kan ha ökat på senare år.

Ett forskningsprojekt har inletts i samarbete med veterinär Maria Winnerby, Bagarmossens djursjukhus, för att försöka ta reda på förekomsten av epilepsi i rasen samt om det finns några faktorer hos hunden eller dess omgivning som bidrar till utvecklingen av epilepsi.

Livmoderinflammation

Livmoderinflammation (pyometra) är vanligare på golden retrievertikar än på tikar av andra raser (ABP, diagram 5 samt 7, Liv/morbiditet). En golden retrievertik löper också större risk än tikar av alla raser att avlida på grund av livmoderinflammation (ABP, diagram 5 Liv/mortalitet). Hormo-

nella faktorer påverkar sjukdomsutvecklingen, liksom bakteriella. Tikar av vissa raser drabbas oftare än andra – vilket tyder på att genetiken spelar roll. Ett forskningsprojekt har under många år pågått på SLU kring livmoderinflammation.

Hud

Olika former av hudproblem är en vanlig orsak till veterinärvård där golden retrievern löper större risk än andra raser att drabbas (ABP, diagram 3, 4 Veterinärvård/morbiditet). En del av förklaringen kan ligga i rasens passion för att bada som i kombination med andra faktorer, exempelvis sämre pälskvalitet eller allergier, kan innebära att minsta sårskada under den varma årstiden ger upphov till infektioner i huden.

Ichtyosis är en ärftlig åkomma som innebär överproduktion av mörka mjäll, vilket sällan påverkar hundens välbefinnande, då det inte ger klåda eller irritation i huden. Nedärvingen är recessiv och drabbade hundar bär anlaget i dubbel uppsättning. Anlaget är utbredd i rasen och en stor del av populationen i världen är anlagsbärare. Utomlands är det vanligt att avelshundar gentestas. I Sverige är det mer ovanligt att testa hundarna, eftersom vi inte ser Ichtyosis som ett prioriterat problem.

Långsiktigt mål

- Att individer av rasen ska leva länge utan allvarliga hälsoproblem

Kortsiktiga mål

- Att minska andelen hundar som drabbas av dödliga cancerformer
- Att minska andelen hundar som drabbas av renal dysplasi och andra njursjukdomar
- Att minska andelen hundar som drabbas av ärftlig epilepsi
- Att minska andelen tikar som drabbas av livmoderinflammation
- Att minska antalet hundar som drabbas av hudlidande

Strategier

- Att uppmana hundägare att rapportera till klubben om man har hund som lever med eller har avlivats till följd av allvarlig sjukdom (t.ex. cancer, renal dysplasi eller epilepsi)
- Att följa upp hälsoproblem och dödsorsaker som inrapporterats till klubben
- Att uppmana hundägare vars djur har avlidit att rapportera in dödsorsak till SKK
- Att följa Agrias statistik (ABP) över de vanligaste orsakerna till veterinärvård och dödsfall
- Att aktivt delta i och följa upp pågående forskningsprojekt, samt att fortlöpande informera medlemmar om forskningsresultat
- Samla information om renal dysplasi
- Samla information om ektopisk uretär
- Att följa utvecklingen internationellt vad gäller ichthyosis

HÖFTLEDER & ARMBÅGAR

Nulägesbeskrivning – Höfter

En hög andel, cirka 60 procent, av de födda hundarna höftledsröntgas. Det ger en bra bild av status på höftlederna i rasen och ökar säkerheten i avelsvärdena (index). Höftledsdysplasi, HD, är numera inget stort problem i rasen, då andelen hundar som röntgas med D eller E är låg, cirka fyra procent. Höftproblem ger något färre anledningar till veterinärbesök än för hundar av övriga raser (ABP, diagram 9 Veterinärvård/morbiditet). Förutom hundarnas eget röntgenresultat finns idag möjlighet att i aveln använda index för att bedöma risken för HD.

Tabell 7 – Statistik över HD-röntgen de senaste fyra åren

Diagnos	Födda 2018		Födda 2019		Födda 2020		Födda 2021	
HD grad A	525	(48,9 %)	563	(51,1 %)	612	(43,9 %)	549	(46,8 %)
HD grad B	330	(30,8 %)	333	(30,2 %)	507	(36,3 %)	408	(34,8 %)
HD grad C	160	(14,9 %)	162	(14,7 %)	218	(15,6 %)	177	(15,1 %)
HD grad D	48	(4,5 %)	38	(3,4 %)	46	(3,3 %)	30	(2,6 %)
HD grad E	10	(0,9 %)	6	(0,5 %)	12	(0,9 %)	9	(0,8 %)
Totalt antal undersökta	1 073		1 102		1 395		1 173	
Snittålder för röntgen (månader)	15		15		14		13	
Antal födda	1 826		1 877		2 196		2 341	
Andel röntgade	59 %		59 %		64 %		50 %	

Källa: SKK Avelsdata 2023

Nulägesbeskrivning – Armbågar

En hög andel, cirka 60 procent, av de födda hundarna armbågsledsröntgas. Det ger en bra bild av status på armbågarna i rasen och ökar säkerheten i avelsvärdena (index). När det gäller armbågsledsdysplasi, ED, har cirka 10 procent en lindrig anmärkning vid röntgen och cirka 5 procent en allvarligare grad (måttlig eller grav pålagring). Golden retrievern har fler veterinärbesök på grund av armbågsproblem än medelhunden (ABP, diagram 9 och 10 Veterinärvård/morbiditet). Förutom hundarnas eget röntgenresultat finns idag möjlighet att i aveln använda index för att bedöma risken för ED.

Tabell 8 – Statistik över ED-röntgen de senaste fyra åren

Diagnos	Födda 2018		Födda 2019		Födda 2020		Födda 2021	
ED ua (0)	926	(87,3 %)	961	(88,1 %)	1160	(84,0 %)	1046	(89,2 %)
ED grad 1	95	(9,0 %)	84	(7,7 %)	154	(11,2 %)	79	(6,7 %)
ED grad 2	29	(2,7 %)	29	(2,7 %)	48	(3,5 %)	29	(2,5 %)
ED grad 3	11	(1,0 %)	17	(1,6 %)	19	(1,4 %)	18	(1,5 %)
ED klinisk								
Totalt antal undersökta	1 061		1 091		1 381		1 172	
Snittålder för röntgen (månader)	15		15		14		13	
Antal födda	1 826		1 877		2 196		2 341	
Andel röntgade	58 %		58 %		63 %		50 %	

Källa: SKK Avelsdata 2023

Kortsiktiga mål

- Att bibehålla eller öka andelen hundar som genomgår röntgen av höftleder och armbågsleder
- Att bibehålla eller minska den låga andelen hundar med grav HD (höftledsdysplasi grad D eller E)
- Att minska andelen hundar med ED till lägre än 10 % (armbågsledsdysplasi grad 1–3)

Strategier

- Att informera om vikten av att så många djur som möjligt har känd status på höftleder och armbågsleder, för att få säkrare index
- Att informera uppfödare om nyttan av att använda sig av avelsindex vid avelsbeslut
- Att rekommendera att endast använda hundar med höftleder A och B i avel – undantagsvis kan hund med HD grad C användas om index för kullen ligger på minst 100
- Att rekommendera att endast använda hundar med armbågsleder ua i avel – undantagsvis kan hund med ED grad 1 användas om index för kullen ligger på minst 100, om eventuell avkomma används i avel ska dennes armbågsstatus vara ua

Nulägesbeskrivning

Årligen ögonlyses cirka 350 hundar och av dessa har cirka 8 procent någon anmärkning. Alla dessa är dock inte ärftliga. De ärftliga ögonsjukdomar som förekommer och som bör hållas under kontroll är olika former av PRA, ärftliga katarakter och retinal dysplasi (RD).

Golden retrievern löper inte högre risk än andra raser att behandlas för ögonproblem (ABP, diagram 3 Veterinärvård/morbiditet).

PRA

Antal kliniska fall av PRA som upptäcks vid ögonlysning är numera få, endast två hundar under perioden 2014–2022. Genom att avelsdjur gentestas upptäcks anlag för GR_PRAI, GR_PRAII och prcdPRA inom rasen.

Gentester gör det möjligt att hitta anlagsbärare och därmed undvika att producera sjuka hundar. Vid gentester under åren 2013–2021 har ett fall av GR_PRAI upptäckts och två fall av GR_PRAII.

Tabell 9

Diagnos	2018	2019	2020	2021	2022
GR_PRAI, DNA-testad fri (A)	36 (78,3 %)	37 (78,7 %)	38 (88,4 %)	48 (87,3 %)	19 (79,2 %)
GR_PRAI, DNA-testad anlagsbärare (B)	10 (21,7 %)	9 (19,1 %)	5 (11,6 %)	7 (12,7 %)	5 (20,8 %)
GR_PRAI, DNA-testad sjuk (C)		1 (2,1 %)			
Totalt antal undersökta	46	47	43	55	24
Antal födda	1 826	1 877	2 196	2 341	1 959

Diagnos	2018	2019	2020	2021	2022
GR_PRAII, DNA-testad fri (A)	40 (87,0 %)	40 (88,9 %)	39 (90,7 %)	53 (96,4 %)	21 (87,5 %)
GR_PRAII, DNA-testad anlagsbärare (B)	6 (13,0 %)	5 (11,1 %)	4 (9,3 %)	2 (3,6 %)	3 (12,5 %)
GR_PRAII, DNA-testad sjuk (C)					
Totalt antal undersökta	46	45	43	55	24
Antal födda	1 826	1 877	2 196	2 341	1 959

Källa: SKK Avelsdata 2023

Ärftliga katarakter

Ärftlig total katarakt är idag sällsynt. Endast tre hundar som ögonlysts under åren 2014–2022 har diagnos ärftlig total katarakt.

Den katarakt som bedöms kunna breda ut sig i linsen och med tiden ge synnedsättning är den bakre polära. Ärftlig bakre polär katarakt har konstaterats på 70 hundar lysta under perioden 2014–2022, vilket motsvarar 2,4 procent av de ögonlysta hundarna. De flesta var graderade som lindrig utbredning, endast 0,5 procent hade måttlig eller kraftig utbredning.

Eftersom bakre polär katarakt ibland kan debutera vid relativt hög ålder ger ögonlysning av unga hundar en osäker bild av läget i rasen. Under perioden 2010–2022 var det 25 hundar som tidigare ögonlysts UA som fem år senare fick diagnosen bakre polär katarakt. Därför är det viktigt att ögonlysa avelshundar högt upp i åren.

Tabell 10 – Bakre polär katarakt 2014–2022

	Ärftlig	Ärftlighet kan ej bedömas
Lindrig	52	12
Måttlig	16	1
Kraftig	2	-
Antal totalt	70	13

Källa: SKK Avelsdata 2023

Retinal dysplasi (RD)

Total RD förekommer inte på golden, men däremot geografisk RD, multifokal RD och näthinneveck, samtliga med osäker arvsgång. Avelsrekommendationen har sedan början av 2000-talet varit att hund med lindrig RD/näthinneveck eller Multifokal RD kan paras om partnern är ögonlyst fri och avkomor följs upp. Antalet fall av RD ligger konstant på mellan 15 och 20 fall per år.

Tabell 11 – Retinal dysplasi 2014–2022

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ögon, RD	15	14	16	22	11	17	18	7	3
Lindrig/näthinneveck	10	9	12	12	9	13	5	6	3
Multifokal	3	2	3	5	2	4	10		
Geografisk	2	3	1	5			3	1	

Källa: SKK Avelsdata 2023

Kortsiktigt mål

- Att minska eller bibehålla den låga förekomsten av PRA, ärftliga katarakter och RD

Strategier

- Att informera uppfödare om vikten av att ögonlysa avelshundar ända upp i hög ålder
- Att rekommendera ögonlysning före avelsdebut och därefter vartannat år vid fortsatt avel
- Att rekommendera gentest för GR_PRAI, GR_PRAII för minst en av hundarna före parning om de ej är hereditärt fria – eventuell anlagsbärare ska då paras med fri hund
- Att rekommendera att om hund med lindriga näthinneveck används i avel ska det ske i kombination med fri hund, samt att avkomman ska följas upp

EXTERIÖR

Nulägesbeskrivning

Den stora andelen hundar som får excellent och eventuellt även CK visar att rasen har många hundar som uppfyller rasstandarden. Prissättningen på utställningar har under ett flertal år legat på en hög och jämn nivå. Man kan se att antalet hundar som fått Good eller Sufficient på bedömningar är låga, Good får ca. 50–60 hundar per år och Sufficient är ca. 10 eller färre per år (räknat på antal starter).

Rasen har olika familjetyper som går inom rasstandarden, vilket man kan höra gör golden till en lite klurig ras att döma. Det är en av anledningarna till att klubben regelbundet genomför utbildningsdagar för officiella exteriördomare.

Tabell 12 – Utställningsstatistik 2012–2022

År	Antal officiella starter	CK av totalt antal starter	CK av antal EXC	EXC
2022	2251	38 %	52 %	75 %
2021	1027	35 %	48 %	72 %
2020	272	32 %	45 %	72 %
2019	2542	41 %	51 %	80 %
2018	2585	40 %	52 %	77 %
2017	2747	37 %	49 %	77 %
2016	2712	40 %	52 %	77 %
2015	2710	40 %	51 %	79 %
2014	2458	40 %	51 %	78 %
2013	2464	38 %	52 %	73 %
2012	2586	40 %	55 %	73 %

Tabell 13 – Sammanställning av antalet kvalitetspriser 2012 – 2021

År	Excellent	Very good	Good	Sufficient	Disqualified	Can't be judged	Summa starter
2022	1685	499	57	3	3	7	2251
2021	744	226	49	6	4	2	1027
2020	196	58	16	1	0	1	272
2019	2022	452	42	10	4	0	2542
2018	1998	526	45	8	2	6	2585
2017	2103	561	68	3	3	9	2747
2016	2087	543	65	6	4	7	2712
2015	2131	497	59	7	6	10	2710
2014	1845	442	68	2	5	6	2368
2013	1809	564	73	3	5	10	2464
2012	1888	597	81	7	9	4	2586

Tabell 14 – Antal unika individer som deltagit på utställning.

År	Antal unika individer
2022	815
2021	344
2020	159
2019	798
2018	831
2017	889

Långsiktigt mål

- Att rasen ska ha en funktionell exteriör och uppfylla standardens krav på rastyp och helhetstyp, samt att motverka ytterligheter och främja variation i olika rastyper

Kortsiktiga mål

- Att öka antalet hundar som får en officiell bedömning
- Att bibehålla rasens höga exteriöra standard
- Att öka kunskapen om sambandet mellan exteriör och funktion samt om rasens olika familjetyper hos officiella exteriördomare som inte är rasspecialister

Strategier

- Att i sektionerna arrangera minst en Open Show per år
- Att i sektionerna arrangera officiella exteriörbedömningar med rasspecialister
- Att i sektionerna arrangera ringträningstillfällen
- Att i sektionerna arrangera exteriörkurser för att utbilda uppfödare och framtida Open Showdomare
- Att som uppfödare informera sina valpköpare om värdet av att få sin hund exteriörbedömd samt att delta på Open Show
- Att göra årliga uppföljningar av utställningsresultat
- Att verka för att fler rasspecialister ska anlitas som domare på officiella utställningar och exteriörbedömningar, genom att kontinuerligt lyfta frågan med SKK:s länsklubbar och SSRK:s avdelningar
- Att genomföra utbildningsdagar för exteriördomare som inte är rasspecialister
- Att medverka vid SKK:s domarkonferenser

KLUBBSTYRELSENS UPPDRAG

Klubbstyrelsen leder arbetet och knyter till sig de medarbetare, såväl inom klubbstyrelsen som externt, som för tillfället behövs inom respektive område. Genomförda åtgärder redovisas årligen i verksamhetsberättelsen och avstämningar mot målen görs kontinuerligt i samband med varje styrelsemöte. För planerade åtgärder görs en årlig verksamhetsplan och budget.

- Kontinuerligt uppdatera och kvalitetssäkra GRK:s rasutbildning
- Att fortsätta skicka ut uppfödarbrevet, samt i det årligen bifoga statistik från verksamhetsberättelsen
- Fortsätta uppmana hanhundsägare att inte använda hunden i avel efter 60 avkommor, innan dess att minst 30 avkommor är röntgade och utvärderade avseende hälsostatus
- Blankett för utvärdering finns som ett stöd för uppfödaren i utvärderingen
- Sprida kunskap om alla de områden som omfattas av RAS: jakt & funktion, mentalitet, hälsa, avelsstruktur och exteriör
- Stödja sektionerna i arbetet med att bedriva verksamhet för att uppnå målen i RAS
- Öka kunskapen om sambandet mellan exteriör och funktion samt om rasens olika typer

REGLER OCH REKOMMENDATIONER för uppfödare och hanhundsägare

Dessa rekommendationer ersätter inte och står heller inte över Svenska Kennelklubbens grundregler och stadgar, utan är tänkta att vägleda uppfödare av golden retriever. Klubbens rasspecifika avelsstrategier (RAS) ska också användas som vägledning i avelsarbetet. Uppfödare av golden retriever ska vara väl förtroagna med och följa SKK:s grundregler och RAS-dokumentet.

Alla uppfödare ska vara medvetna om att golden retrievern är en apportrande fågelhund. Uppfödare ska ha studerat golden retrievern i arbete och vara införstådd med sambandet mellan rassens exteriör, dess mentalitet och dess funktion.

Uppfödare ska informera sina valpköpare om rassens egenskaper och funktion, samt vara tillgänglig för stöd och vägledning av valpköparna.

Det är Golden retrieverklubbens förhoppning att uppfödare av golden retriever ska följa nedanstående rekommendationer för svenskägda avelsdjur:

- Att hund som används i avel ska vara frisk, ha en rastypisk mentalitet och exteriör, samt uppvisa rastypiska egenskaper. Detta kan dokumenteras via de verktyg som finns i form av prov, beskrivningar och utställningar
- Att tik ska vara två år fyllda vid första parning
- Att hanhund som lämnat mer än 200 svenskfödda avkommor inte används i avel
- Att ingen valpkull har en inavelsgrad som är högre än 6,25 procent
- Att hund som används i avel har giltigt ögonlysningsprotokoll som inte är äldre än två år vid parningstillfället
- Att hund med bakre polär katarakt eller ärftlig total katarakt inte används i avel
- Att hund med lindrig multifokal retinal dysplasi eller näthinneveck endast används i avel om den paras med fri individ
 - Att inga hundar med övriga grader av retinal dysplasi används i avel.
- Att minst ett av föräldradjuret är testad fri/hereditärt fri från GR_PRAI och GR_PRAII
 - Testmetoden ska vara godkänd av SKK och resultatet finnas registrerat i SKK Avelsdata
- Att endast hundar med HD-grad A eller B används i avel
 - Undantagsvis kan hund med HD-grad C användas i avel om avelsindex på den planerade kullen enligt SKK:s avelsdata är 100 eller mer vid parningstillfället
- Att endast hundar med ED-grad UA används i avel
 - I enstaka fall kan det vara motiverat att använda hund med ED grad 1 om index för kullen ligger på minst 100
 - Om ev. avkomma används i avel ska dennes armbågsstatus vara UA
 - Hundar med kliniska symptom på ED, eller hundar som är opererade på grund av ED skall ej användas i avel
- Att följa SKK:s avelsrekommendationer gällande renal dysplasi

